

BESLUT
2019-10-14

Dnr: 2019-03703

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 6 augusti 2019

Saken

Merkostnadslån

Nämndens beslut

Nämnden avslår överklagandet.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN, som beviljats studiemedel för studier på musikproduktionsprogrammet vid Karlstads universitet under läsåret 2019/2020, ansökte även om merkostnadslån för musikinstrument, dator, med 49 000 kronor. NN uppgav att han behöver en dator, eftersom det är nödvändigt för att han ska kunna genomföra sin utbildning och att datorn används som både musikinstrument och redskap för att producera musik inom utbildningen. – NN bifogade blanketten Merkostnadslån för musikinstrument med skolans intygande.

CSN avslog ansökan med hänvisning till att CSN anser att denna kostnad inte är sådana övriga merkostnader som ger rätt till merkostnadslån. CSN anförde vidare att det är CSN:s uppfattning att inte heller andra former av datorer (såsom stationära datorer eller surfplattor), programvaror eller andra elektroniska musikutrustningar och hjälpmedel, såsom PA-anläggningar och mikrofoner, kan definieras som fysiska instrument.

NN överklagade beslutet och anförde i huvudsak följande. I utbildningen ingår en stor mängd praktiska övningar och uppgifter samt diverse arbetsmoment som kräver att man har tillgång till en dator med högre prestanda. Dessa övningar, uppgifter och moment är varierande och innebär allt ifrån att mixa och mastra enklare till avancerade musikprojekt, till att producera åt artister, demosångare/sångerskor och mindre band till stor orkester, till att producera egen musik själv eller tillsammans i grupp. Dessutom förekommer även synth-programmering och sample-hantering. Inom utbildningen lär man sig att även använda datorn som ett musikinstrument

avsedd för live-framträdanden genom att skapa och programmera in ljud/samples i en Digital Audio Workstation i datorn och senare framföra dessa inprogrammerade ljud/samples på ett midi keyboard interface eller interface system som Ableton Push. Detta sätt att framföra musik kanske inte nödvändigtvis ser ut som eller fungerar rent praktiskt som att stå på scen med en traditionell fiol eller cello, men många av världens största och mest framgångsrika artister använder datorn som live instrument. Dessa arbetsmoment och uppgifter förekommer i stort sett hela tiden inom hans studier och gör att datorn blir ett nödvändigt verktyg som är direkt förknippat med hans utbildning. Dessa moment går inte att fullfölja på traditionella "fysiska" instrument, utan enbart på datorer som är avsedda för dessa ändamål, vilket är anledningen till varför datorn blir direkt förknippad med hans studier och varför han söker ett merkostnadslån för en sådan som inspelningsredskap och instrument. Som han formulerat i sin ansökan så används datorer som både musikinstrument och inspelningsverktyg. En uppgift som i den tidigare inskickade bilagan även styrkts med skolans stämpel och signatur av ansvarige lektor och programledare för Musikproduktionsprogrammet vid Musikhögskolan Ingesund. – NN bifogade en skrivelse från undervisande lärare vid musikproduktionsprogrammet på Musikhögskolan Ingesund och Karlstads universitet.

CSN överlämnade ärendet och upplyste om att CSN inte har funnit skäl att ändra beslutet.

CSN inkom därefter, på nämndens begäran, med ett yttrande och anförde i huvudsak följande. CSN får ge merkostnadslån för inköp av musikinstrument till studerande vid en högskolans musikerprogram eller lärarutbildning som omfattar ämnet musik eller motsvarande utbildning. NN går inte musikerprogram eller lärarutbildning som omfattar ämnet musik. CSN anser att den utbildning som han går, Musikproduktionsprogrammet på Karlstads universitet, inte uppfyller förutsättningarna för att anses utgöra en motsvarande utbildning. CSN vidhåller även uppfattningen att utrustningen som NN sökt merkostnadslån för inte kan definieras som musikinstrument. CSN anser att överklagandet ska avslås.

NN har, efter att ha tagit del av CSN:s yttrande, kommit in med ytterligare synpunkter i ärendet och bland annat anført att CSN i sitt yttrande inte förklarat något om varför datorer inte kan definieras som musikinstrument i producenternas fall, eller varför CSN inte anser att Musikproduktionsprogrammet vid Karlstads universitet inte omfattar ämnet musik eller motsvarande program som omfattar ämnet musik, som musikerprogrammet eller musiklärarprogrammet. – NN bifogade en utbildningsplan för Musikproduktionsprogrammet, 120 hp, Karlstads universitet.

CSN kom därefter in med ett tilläggsyttrande och anförde bland annat följande. CSN:s bedömning och motivering i ärendet grundar sig på gällande praxis av vad som i studiemedelshänseende anses vara ett *musikinstrument* respektive vad som anses vara ett *musikerprogram*.

Definition av musikinstrument

Enligt gällande praxis anses datorer inte vara ett musikinstrument även om de kan användas som ett sådant, se ÖKS-beslut med diarienummer 2012-04741.325.00 från

den 11 oktober 2012. En dator, eller snarare mjukvaruprogrammet på en dator, kan som NN anført användas för att göra och producera musik. CSN menar dock att detta inte innebär att datorer är musikinstrument i ordets egentliga (traditionella) betydelse. En dator är inte ett slagverksinstrument, blåsinstrument, stränginstrument eller ens ett elektroniskt eller elektriskt instrument även om den kan användas för att göra ljud och musik som låter som dessa.

Definition av musikerprogram

I studiestödssammanhang har definitionen av musikerprogram begränsats till program där den studerande utövar och använder ett fysiskt musikinstrument. Musikproduktionsprogram, där den studerande lär sig producera musik, har inte ansetts ingå i definitionen av musikerprogram. CSN delar uppfattningen att NN ska studera ett program som till stor del omfattar ämnet musik. Programmet kan dock, utifrån den mer traditionella definitionen av musikerprogram som används vid bedömningen av om någon har rätt till merkostnadslån, inte anses vara ett musikerprogram, eftersom den studerande inte utövar ett musikinstrument.

Sammanfattning

CSN ifrågasätter inte att NN ska läsa ett program som omfattar ämnet musik. CSN ifrågasätter inte heller att en dator är nödvändig för att NN ska kunna utföra sin utbildning, liksom datorer idag är nödvändiga verktyg i de flesta utbildningsprogram.

Lagstiftaren har dock begränsat rätten till merkostnadslån för särskild utrustning eller studiematerial till att endast gälla för musikinstrument inom ett musikerprogram/.../ eller motsvarande utbildning. Utifrån den begränsningen bedömer CSN inte att lagstiftaren har haft för avsikt att öppna upp för att lämna merkostnadslån för datorer i de utbildningar som sådana är nödvändiga för utbildningen, inte ens i de fall utbildningen innehåller ämnet musik.

CSN bedömer sammanfattningsvis inte att utrymmet i studiestödsbestämmelserna medger att NN kan få merkostnadslån för en dator som används för att producera musik inom ett musikproduktionsprogram. Detta eftersom det enligt CSN:s mening inte rör sig om ett musikinstrument som ska användas och utövas inom ett musikerprogram. Överklagandet bör därmed avslås.

NN har fått tillfälle att komma in med synpunkter med anledning av CSN:s yttrande, men han har inte hörts av.

Författningsbestämmelser

Bestämmelser om merkostnadslån finns i 3 kap. 15 § studiestödslagen (1999:1395) och i 3 kap. 13 – 13 c §§ studiestödsförordningen (2000:655).

Av 3 kap. 13 § studiestödsförordningen framgår följande. Merkostnadslån enligt 3 kap. 15 § studiestödslagen får lämnas för

1. utlandsstudier enligt 20 §,
2. undervisningsavgifter, och
3. andra skäliga merkostnader i samband med studierna.

För särskild utrustning eller studiemateriel får dock merkostnadslån lämnas bara till studerande vid en högskolas musikerprogram eller lärarutbildning som omfattar ämnet musik eller motsvarande utbildning för inköp till skälig kostnad av ett musikinstrument som är nödvändigt för att genomföra utbildningen.

Av 8 kap. 7 § CSNFS 2001:1 framgår följande. En studerande kan få merkostnadslån för inköp av ett musikinstrument enligt 3 kap. 13 § studiestödsförordningen.

En studerande kan även få merkostnadslån för renovering av ett musikinstrument.

För att en studerande ska kunna få merkostnadslån för inköp enligt första stycket krävs, förutom att studierna ska bedrivas vid någon av de utbildningar som anges i 3 kap. 13 § studiestödsförordningen, att läroanstalten styrker att instrumentet är nödvändigt för genomförandet av utbildningen.

Nämndens bedömning

Frågan i ärendet är om NN, som är studerade på Musikproduktionsprogrammet vid Karlstads universitet, kan beviljas merkostnadslån för inköp av en dator för 49 000 kronor.

Som framgår av den ovan redovisade bestämmelsen i 3 kap. 13 § andra stycket studiestödsförordningen får merkostnadslån för särskild utrustning eller studiemateriel lämnas bara till studerande vid en högskolas musikerprogram eller lärarutbildning som omfattar ämnet musik eller motsvarande utbildning för inköp till skälig kostnad av ett musikinstrument som är nödvändigt för att genomföra utbildningen.

Det nämnden nu har att pröva är därför, dels om en dator kan anses vara ett musikinstrument, dels om musikproduktionsprogrammet är en sådan motsvarande utbildning som nyss nämnts.

Nämnden konstaterar inledningsvis att datorer idag är ett generellt hjälpmedel i ett flertal högskoleutbildningar. Som nämnden tidigare uttalat, bl.a. i ett ärende med dnr. 2012-04741, kan dock en dator – i studiestödshänseende – inte anses vara ett musikinstrument även om de kan användas som ett sådant. Det har inte framkommit anledning att nu göra någon annan bedömning.

Nämnden konstaterar vidare att NN inte studerar vid en högskolas musikerprogram eller lärarutbildning som omfattar ämnet musik. Enligt nämndens mening har det heller inte framkommit att den aktuella utbildningen, Musikproduktionsprogrammet vid Karlstads universitet, uppfyller förutsättningarna för att, i studiestödssammanhang, anses utgöra en motsvarande utbildning. Något utrymme för att göra undantag från bestämmelsen i 3 kap. 13 § andra stycket studiestödsförordningen finns heller inte. Det finns, mot denna bakgrund, inte någon författningsenlig möjlighet att bevilja NN merkostnadslån för inköp av ett musikinstrument, alldeles oavsett om den utrustning som NN sökt merkostnadslån för kan definieras som

musikinstrument eller inte. Avslutningsvis noterar nämnden att det heller inte är fråga om sådana andra skäligena merkostnader som avses i 3 kap. 13 § 3 p. studiestödsförordningen. Överklagandet ska därför avslås.

Hans Göran Åhgren

Christina Sundström

Beslutet har fattats av: Eva Gullfeldt, ordförande i nämnden, Hans Göran Åhgren, direktör, och ledamöterna Anita Enocksson, vice ordförande, Sebastian Hasselström, Martin Mörk samt Helena Söderberg

Föredragande: Christina Sundström

Kopia till CSN